

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1TdoVS/2/2022
Identifikačné číslo spisu: 9521100154
Dátum vydania rozhodnutia: 16.03.2022
Meno a priezvisko: JUDr. František Mozner
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:9521100154.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z jeho predsedu JUDr. Františka Moznera a sudcov JUDr. Petra Paludu, JUDr. Martina Bargela, JUDr. Dany Wänkeovej a JUDr. Martiny Zeleňakovej v trestnej veci obvineného K. J. a spol. pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona a iné na neverejnom zasadnutí konanom 16. marca 2022 v Bratislave o sťažnosti obvineného K. J. proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 23. februára 2022, sp. zn. 5 Tost-š 5/2022, takto

rozhodol:

Podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sťažnosť obvineného K. J. zamietá.

Odôvodnenie

Napadnutým uznesením Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) podľa § 32 ods. 3 Trestného poriadku rozhodol, že sudcovia najvyššieho súdu JUDr. Juraj Kliment, JUDr. Peter Hatala a JUDr. Peter Štíft nie sú vylúčení z vykonávania úkonov trestného konania vo veci obvineného K. J. a spol. vedenej na najvyššom súde pod sp. zn. 5 Tost-š 5/2022.

Proti tomuto uzneseniu, ktoré bolo obvinenému K. J. a jeho obhajcovi oznámené doručením jeho rovnopisu 28. februára 2022, podal obvinený 2. marca 2022 sťažnosť.

V jej dôvodoch po stručnom zrekapitulovaní nosných dôvodov napadnutého uznesenia predovšetkým namieta, že senát najvyššieho súdu upiera relevanciu jeho „subjektívnemu vnímaniu“ porušenia zásady prezumpcie neviny, a to tvrdeniami namietaného senátu uvedenými v skoršom rozhodnutí o jeho väzbe. V nadväznosti na to, citujúc zároveň časť odôvodnenia nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky II. ÚS 367/2021-107, sťažovateľ zopakoval, že za porušenie jeho ústavného práva, aby sa na neho hľadelo ako na nevinného pred právoplatným rozhodnutím súdu o vine, považuje najmä to, že v uznesení z 9. decembra 2021, sp. zn. 5 Tost 66/2021, je vo vzťahu k nemu uvedené, že: „... táto jasne indikuje, že v jeho prípade nemožno hovoriť o ojedinelom vybočení z inak riadneho spôsobu života, ale o určitých sklonoň k páchaniu trestnej činnosti.“ Citovaná časť podľa obvineného objektívne vyvoláva riziko, že je naňho už v prípravnom konaní hľadené ako na vinného, dokonca, ako na nepoučiteľného delikventa, a to

bez ohľadu na iné časti odôvodnenia daného rozhodnutia, ktoré „zmierňujú“ tento názor v tom smere, že by sa len mohol dopustiť trestnej činnosti a že je len dôvodne podozrivý. Osobitne pritom poukázal na to, že namietaný senát najvyššieho súdu tento svoj názor uviedol v rozhodnutí, ktoré bolo vydané v takom štádiu trestného konania, kedy sa podľa neho nepotvrdilo podozrenie z trestnej činnosti.

V ďalšej časti, poukazujúc na teoretický záver vyplývajúci z napadnutého uznesenia, podľa ktorého zodpovednosť za výroky porušujúce prezumpciu nevinoty sa môžu týkať len toho člena senátu, ktorý bol v trestnej veci spravodajcom, nakoľko ostatní členovia senátu sa nemuseli podieľať na vypracovaní odôvodnenia predmetného uznesenia, obvinený namietol, že najvyšší súd v napadnutom uznesení neuviedol, ktorý člen senátu bol v danej veci spravodajcom a či sa ostatní členovia senátu podieľali na vypracovaní odôvodnenia sporného rozhodnutia. Navrhol, aby táto skutočnosť bola predmetom zistenia zo strany súdu, ktorý má konať o jeho sťažnosti. S poukazom na konkrétne ustanovenia Rozvrhu práce najvyššieho súdu na rok 2021 zároveň uviedol, že hoci v tejto veci je možné identifikovať ako sudcu spravodajcu JUDr. Petra Hatalu, aj v rámci podanej sťažnosti trvá na námietke voči všetkým členom senátu, teda aj voči JUDr. Jurajovi Klimentovi a JUDr. Petrovi Štíftovi.

Obvinený okrem toho osobitne namietol zaujatosť JUDr. Juraja Klimenta konštatovaním, že nesúhlasí s tým, že verejná angažovanosť tohto sudcu v prospech politickej strany, ktorá sa veľmi jasne až prišlo a nepriateľsky vymedzuje voči politickej strane, ktorej údajná blízkosť a kontakty s ňou obvinenému údajne umožnili dopúšťať sa kriminálnej činnosti, nenarušuje minimálne zdanie jeho objektívneho prístupu k posudzovaniu jeho väzby a v rámci nej aj k hodnoteniu dôvodnosti jeho trestného sťažania. Nič na tom podľa neho nemení ani vyhlásenie, že politická moc nemá vplyv na rozhodovaciu činnosť menovaného sudcu a že aj sudcovia majú svoje politické názory. Jedna vec je totiž možnosť sudcu vyznávať politické názory a iná ich verejne deklarovať, navyše v čase veľmi vyostreného až nevraživého politického súperenia dvoch politických strán (jednej bývalej vládnucej a druhej v súčasnosti sa dominantne podieľajúcej na moci). Verejnosť je podľa obvineného týmto sporom polarizovaná a spája s ním svoje predstavy o uplatňovaní moci v štáte, vrátane súdnej moci, a to až v personálnom zmysle.

V podstate z týchto dôvodov sťažovateľ navrhol, aby iný senát najvyššieho súdu zrušil napadnuté uznesenie a sám rozhodol, že namietaní sudcovia sú vylúčení z vykonávania úkonov trestného konania v tejto veci.

Iný päťčlenný senát najvyššieho súdu [§ 32 ods. 5 písm. d) Trestného poriadku, § 18 ods. 1 veta druhá zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov] na podklade uvedenej - riadne a včas podanej sťažnosti preskúmal v rozsahu podľa § 192 ods. 1 Trestného poriadku správnosť výroku napadnutého uznesenia ako i konanie tomuto výroku predchádzajúce a dospel k záveru, že sťažnosť obvineného K. J. nie je dôvodná.

Bez potreby obšírne opakovať aj z ustálenej rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu notoricky známy subjektívny a objektívny prístup k posudzovaniu nezaujatosti sudcu (pozri najmä s. 4 napadnutého uznesenia), považuje sťažnostný súd za potrebné v kontexte tejto veci, a to aj so zreteľom na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), najprv vo všeobecnosti pripomenúť, že princíp prezumpcie nevinoty bude porušený vtedy, ak súdne rozhodnutie alebo vyhlásenie verejného činiteľa týkajúce sa osoby obvinenej z trestného činu odzrkadľuje názor, že táto osoba je vinná, a to skôr ako bola jej vina v zmysle zákona preukázaná. V zásade je potrebné rozlišovať medzi vyhlásením, že niekto je podozrivý zo spáchania trestného činu a jednoznačným vyhlásením, že osoba daný trestný čin spáchala, bez existencie právoplatného rozsudku. ESLP v tejto súvislosti zdôrazňuje dôležitosť výberu slov verejnými činiteľmi vo vyhláseniach, ktoré urobili skôr, ako bola osoba súdená a uznaná za vinnú z konkrétneho trestného činu. Aj keď používanie správneho jazyka je v tomto ohľade veľmi dôležité, i ESLP akceptuje, že to, či je súdne rozhodnutie alebo vyhlásenie verejného činiteľa v rozpore s princípom prezumpcie nevinoty, musí byť vždy posúdené v kontexte konkrétnych okolností. Dokonca i použitie niektorých nešťastných výrazov nemusí byť rozhodujúce, ak sa vezme do úvahy ich charakter a kontext (primerane pozri napr. rozsudok ESLP Karaman proti Nemecku z 27. februára 2014, č. 17103/10, bod 63, s ďalšími odkazmi). Súčasne aj tu platí, že hoci je pri rozhodovaní o tom, či v konkrétnom prípade

existuje legitímny dôvod obávať sa, že sudca nie je nezaujatý (teda že súd nie je nestranný), stanovisko tých, ktorí to tvrdia, dôležité, toto nie je rozhodujúce. Rozhodujúce je, či takúto obavu možno považovať z pohľadu nezaujatého pozorovateľa za objektívne oprávnenú (pozri napr. rozsudok ESLP Meng proti Nemecku, zo 16. február 2021, č. 1128/17, bod 46, s ďalšími odkazmi).

Vychádzajúc z uvedeného sťažnostný súd k namietanému porušeniu prezumpcie neviny, ku ktorému malo dôjsť pri skoršom rozhodovaní o väzbe obvineného, uvádza, že v sťažnosti citovaná časť odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu z 9. decembra 2021, sp. zn. 5 Tost 66/2021, je vytrhnutá z kontextu. Spornú vetu totiž najvyšší súd použil v súvislosti so zistením obavy z pokračovania v trestnej činnosti, ako jednej z materiálnych podmienok tzv. preventívnej väzby sťažovateľa, pričom jej formulácia začína vyjadrením: „Najvyšší súd v súvislosti s početnosťou skutkov, zo spáchania ktorých je obvinený podozrivý, uvádza, že táto jasne indikuje [vo význame naznačuje, pozn.], že...“. Posudzujúc sťažovateľom citovanú časť rozhodnutia nielen v tejto bezprostrednej súvislosti, ale aj v kontexte celej state, ktorej súčasťou je a na ktorú správne poukázal už trojčlenný senát v odôvodnení napadnutého uznesenia (s. 5), nemožno v žiadnom prípade dospieť k záveru, že by vina sťažovateľa bola v predmetnom rozhodnutí vopred tvrdená.

Z uvedeného je zrejmé, že napriek subjektívnemu vnímaniu sťažovateľa, k žiadnemu porušeniu prezumpcie jeho neviny namietaným rozhodnutím o väzbe nedošlo, a teda ním aktuálne prezentovanú obavu, že senát, ktorý bude opäť rozhodovať o jeho väzbe, nie je nezaujatý, nemožno považovať za objektívne oprávnenú. Vzhľadom na tento záver sú potom akékoľvek ďalšie úvahy smerujúce k tomu, či prípadne porušenie prezumpcie neviny, a to z dôvodu „nešťastne“ formulovaného súdneho rozhodnutia, bez ďalšieho sponchybnuje nezaujatosť všetkých členov daného senátu, alebo len toho, ktorý rozhodnutie vyhotovil, bezpredmetné.

Pokiaľ ide o námietku zaujatosti, ktorú obvinený vzniesol (a v sťažnosti zopakoval) iba voči JUDr. Jurajovi Klimentovi a ktorej podstata spočíva v ním tvrdenej verejnej angažovanosti tohto sudcu v prospech politickej strany, ktorá sa veľmi jasne až príkro a nepriateľsky vymedzuje voči politickej strane, ktorej údajná blízkosť a kontakty s ňou mali umožniť obvinenému dopúšťať sa kriminálnej činnosti, považuje sťažnostný súd za potrebné (v zhode s napadnutým rozhodnutím) najprv vo všeobecnej rovine zopakovať, že z § 31 ods. 1 až 4 Trestného poriadku vyplýva, že zákonného sudcu možno vylúčiť z vykonávania úkonov v trestnom konaní len z taxatívne vymedzených dôvodov, ktoré sú založené na štyroch druhoch vzťahov, ktoré sú spôsobilé vyvolať pochybnosti o jeho nezaujatosti; konkrétne pre jeho pomer (i) k prejednávanej veci, (ii) k osobám, ktorých sa úkon priamo týka, (iii) k ich zástupcom alebo (iv) k inému orgánu činnému v tomto konaní.

Z pohľadu § 32 ods. 6 veta za bodkočiarkou Trestného poriadku, podľa ktorého sa o námietke zaujatosti, ktorá je založená na iných dôvodoch ako dôvodoch podľa § 31 Trestného poriadku, nekoná, to súčasne znamená, že procesne účinnou, t. j. spôsobilou vyvolať konanie, bude len taká námietka zaujatosti, ktorá je založená na skutočnostiach týkajúcich sa existencie určitého vzťahu sudcu ku konkrétnej prejednávanej veci, teda k veci, z ktorej má byť vylúčený, alebo ku konkrétnym osobám, ktoré v nej vystupujú. Procesne úspešnou bude takáto námietka potom vtedy, ak v nej uvedené skutočnosti, posudzujúc ich zo subjektívneho i objektívneho hľadiska, preukážu taký pomer sudcu k prejednávanej veci alebo k už uvedeným osobám, ktorý vyvoláva pochybnosti o jeho nezaujatosti. Inak povedané, subjektívny a objektívny test nezaujatosti sudcu sa uplatní (aktivuje) iba pri posudzovaní dôvodov vylúčenia, ktoré sa týkajú konkrétnej prejednávanej veci a v nej vystupujúcich osôb.

Preto iba fakt, že sa sudca uchádza (alebo v minulosti uchádzal) o verejnú funkciu, čo býva v podmienkach Slovenskej republiky tradične spojené s nomináciou, resp. podporou aj zo strany rôznych politických subjektov, žiadny z taxatívne vymedzených dôvodov vylúčenia sudcu stanovených v § 31 Trestného poriadku nenaplnia, keďže táto skutočnosť sama osebe ani jeden z pomerov uvedených v tomto ustanovení nezakladá. Na tom nemení nič ani to, ak sudca v rámci takejto kandidatúry všeobecne prezentuje svoju víziu pôsobenia vo verejnej funkcii, o ktorú sa uchádza.

Vychádzajúc z uvedeného sťažnostný súd, aj so zreteľom na obsah rozhovoru, ktorý poskytol JUDr. Juraj Kliment 9. novembra 2020 denníku Pravda a na ktorý sťažovateľ poukazuje, konštatuje, že sťažovateľ v námietke zaujatosti (ale ani v podanej sťažnosti) neoznačil žiadnu konkrétnu skutočnosť, ktorá by nasvedčovala tomu, že tento sudca prekročil vyššie zmienené limity, a na ktorej základe by zároveň bolo možné usudzovať na akýkoľvek jeho pomer k tejto (konkrétnej) veci, obvinenému alebo iným osobám vystupujúcim v tomto konaní. Za takú totiž nemožno v žiadnom prípade považovať verejné vyhlásenie tohto sudcu (urobené v rámci kandidatúry na post generálneho prokurátora Slovenskej republiky), že ho oslovil program, resp. verejný záväzok hnutia Obyčajní ľudia a nezávislé osobnosti „bojovať proti korupcii bez ohľadu na to, z ktorej strany prichádza.“ V tejto časti tak nejde o procesne účinnú námietku zaujatosti.

Z týchto dôvodov iný (päťčlenný) senát najvyššieho súdu jednomyselne sťažnosť obvineného K. J. ako nedôvodnú zamietol.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.